

Arbetsordning

Detta dokument beskriver hur arbetet på förbundsstämman går till, den metod vi använder och vem som har rätt att vara med att lägga förslag och fatta beslut.

I slutet av dokumentet finns en ordlista med begrepp som förekommer i arbetsordningen eller som brukar användas på stämman.

Arbetet sker i samtalsform

På förbundsstämman använder vi *rundabordsmetoden*. Det är en arbetsform som utgår från att alla deltagare har potential att bidra, och att lösningar kommer fram genom samtal. Syftet med metoden är att få ett högt engagemang och stor delaktighet i stämmoarbetet. Fokus ligger på samtalet mellan ombuden, som i mindre grupper kring runda bord behandlar motioner, rapporter och andra ärenden.

Varje bord har sex till åtta deltagare, varav en bordsvärd som i förväg utsetts av regionerna. Bordsvärden har i uppgift att se till att alla får möjlighet att delta i samtalet. Genom att regionernas ombud blandas vid borden kan perspektiv från olika delar av landet komma med i samtalen.

Så här går arbetet till

Beslut kommer att fattas under respektive ämnesområde enligt den indelning av motioner och beslut i de block som framgår av dagordningen.

Ärenden inleds med föredragning eller rundabordssamtal

För varje block där motioner och andra beslut ska behandlas finns tid avsatt för samtal och resonemang kring borden. Några block kan inledas med en föredragning, andra startar direkt med rundabordssamtal.

Som ombud kan du genom din läsplatta lämna yrkanden som berör beslut under den eller de punkter som behandlas. Du kan också se i läsplattan vilka yrkanden andra ombud lämnat in.

Ordet lämnas fritt

När ett rundabordssamtal avslutas lämnas ordet fritt i plenum och det är inte längre möjligt att lämna in nya yrkanden. Du kan ställa muntliga frågor till föredragande eller be om förtydligande av förslag från andra ombud. Det går att tala för ett yrkande, men det är meningen att debatten främst ska ske i rundabordssamtalen, inte i plenum.

Begära ordet görs i det digitala mötessystemet under aktuell dagordningspunkt.

Beslut fattas i plenum

Mötesordföranden har rätt att lägga förslag om diskussionens avslutande och tidsbegränsning för talarna. Ett sådant förslag, eller så kallad ordningsfråga, kan också framföras av stämooombud.

Ärenden vid förbundsstämman avgörs genom omröstning. Det går till så att ordföranden läser upp de förslag till beslut som finns när debatten avslutats. Därefter får de röstberättigade rösta. Förbundsstämmans beslut utgörs av det förslag som har fått mer än hälften av rösterna. Vid omröstning och personval används röstningsfunktionerna i ombudens läsplattor. Om två förslag har fått lika antal röster avgörs frågan genom lottning.

Reservation ska omedelbart efter beslut inlämnas till presidiet via det digitala mötessystemet genom funktionen *Meddelande*.

Att lägga förslag, rösta och begära ordet

Röstlängd

Röstlängden består av ombuden och förbundsstyrelsens ordinarie ledamöter. Under dagordningens punkt 3 godkänns ombudsförteckningen och därmed röstlängden. Därefter är det inte möjligt att inträda som röstberättigad.

Rösträtt i plenum

Varje ombud äger en röst. Den ger rätt att vara med och fatta beslut under förbundsstämman. Ombud och ordinarie ledamöter i förbundsstyrelsen har rösträtt. Ledamot av förbundsstyrelsen har dock inte rösträtt i frågor som rör de gångna räkenskapsårens verksamhet.

Yrkanderätt i plenum

Ombud och förbundsstyrelsens ordinarie ledamöter har *yrkanderätt*, det vill säga rätt att komma med förslag till beslut i de ärenden stämman ska behandla. Ledamot av förbundsstyrelsen har dock inte yrkanderätt i frågor som rör de gångna räkenskapsårens verksamhet.

Lämna yrkande

Yrkanden, det vill säga förslag till beslut, lämnas skriftligt från läsplattan. Yrkandet görs i det digitala mötessystemet genom att gå in på den punkt på dagordningen frågan gäller. Det ska framgå vem eller vilka som står bakom yrkandet, och vilken motion eller annat beslut yrkandet gäller. Yrkanden ska formuleras i tydliga att-satser. Inga nya yrkanden kan göras under beslutsplenum.

Begära ordet

Den som vill tala till förbundsstämman ska begära ordet. Det görs via det digitala mötessystemet. Presidiet sköter talarlistan. Den som begär ordet för en *ordningsfråga* hamnar automatiskt överst på talarlistan.

Förbundsstyrelsen har möjlighet att gå in i debatten om frågornas art kräver det.

Talartid

För att få en smidig och demokratisk process där alla ombud har möjlighet att göra sin röst hörd, och där stämman inte fastnar i enstaka frågor, är talartiden satt till:

- 3 minuter för varje inlägg
- 12 minuter totalt under stämman

Presidiet eller ombud kan föreslå att talartiden begränsas ytterligare om det blir risk för att stämman inte hinner behandla alla ärenden.

Förbundsstyrelsens ledamöter omfattas inte av den totala talartiden då de har uppdraget att förklara och förtydliga förbundsstyrelsens resonemang – men de uppmanas att vara tydliga och kortfattade för att bidra till ett effektivt arbete i stämmoförhandlingarna.

Tillfällig ledighet (permission)

Ledighet för tillfällig frånvaro begärs hos presidiet genom det digitala mötessystemet.

Redaktionsutskott

Ett redaktionsutskott väljs av förbundsstämman. Redaktionsutskottets uppgift är att formulera uttalanden som föreslås antas av förbundsstämman och ta hand om kniviga frågor. Redaktionsutskottet består av förbundsordföranden, ytterligare representant(/er) från förbundsstyrelsen, ombud och sakkunniga från förbundskontoret.

Valberedningskommitté

En valberedningskommitté, ibland kallad nomineringskommitté, har i uppgift att föreslå förbundsstämman en valberedning för 2018–2020.

Ordlista

<i>Acklamation</i>	Muntlig omröstning i plenum. Ordföranden ställer två olika förslag mot varandra och ombuden ropar <i>ja</i> till det förslag de vill rösta på (man ropar aldrig <i>nej</i>). Om det är otydligt vilket förslag som vinner kan ombud eller ordförande begära <i>votering</i> – då röstar ombuden genom sina läsplattor.
<i>Ajournering</i>	Förhandlingarna avbryts för t ex måltid eller paus.
<i>Avslå</i>	Att rösta nej till ett förslag.
<i>Besvara</i>	Att anse ett förslag hanterat utan att varken bifalla eller avslå det.
<i>Bifalla</i>	Att rösta ja till ett förslag.
<i>Dagordning</i>	Dagordningen beskriver vilka ärenden som ska behandlas av stämman och i vilken följd. Flera motioner eller beslut kan samlas under samma punkt i dagordningen.
<i>Delegat</i>	Annat ord för ombud.
<i>Föredragande</i>	Ledamot i förbundsstyrelsen eller tjänsteman som fått i uppdrag att föra förbundsstyrelsens talan i ett ämne.
<i>Justera/justerare</i>	Stämman utser två justerare. Deras uppgift är att kontrollera att protokollet korrekt beskriver vad som skedde och vilka beslut som fattades på stämman.
<i>Kontraposition</i>	Motförslag till ett huvudförslag i en omröstning. Utgångspunkten är att förbundsstyrelsens förslag är huvudförslag och övriga förslag är motförslag till det.
<i>Lägga till handlingarna</i>	Vissa dokument läggs till handlingarna utan omröstning när de är färdigbehandlade, till exempel styrelsens verksamhetsberättelse, som ombuden kan ha synpunkter på men som inte kan förändras.
<i>Motion</i>	Förslag från medlem, lokal hyresgästförening, hyresgästförening, regionstyrelse eller regionfullmäktige till stämman.

<i>Ombud</i>	Ombuden på stämman representerar medlemmarna. Att vara ombud är ett förtroendeuppdrag.
<i>Ordningsfråga</i>	En ordningsfråga gäller formerna för mötet. Ett ombud kan till exempel föreslå att talartiden förkortas, eller be presidiet förtydliga en beslutsprocess. En ordningsfråga hamnar alltid först på talarlistan.
<i>Parentation</i>	En tyst stund för att hedra personer inom organisationen som gått bort sedan förra stämman.
<i>Plenum</i>	Plenum är när hela stämman arbetar tillsammans, ledd av presidiet (till skillnad från rundabordsamtalen). Alla beslut fattas i plenum.
<i>Plädering</i>	Att tala för en person i ett personval. Man talar alltid <i>för</i> en kandidat, aldrig emot.
<i>Proposition</i>	Förslag till beslut.
<i>Propositionsordning</i>	Om det finns olika förslag till beslut gör mötesordföranden ett förslag till hur beslutet ska fattas för att alla förslag ska komma med. Mötesordföranden beskriver propositionsordningen så att ombuden förstår hur de ska göra.
<i>Reservation</i>	Ett ombud kan reservera sig mot ett beslut i plenum som hen inte står bakom. Detta noteras då i protokollet. Reservation är en mycket stark markering.
<i>Protokollsanteckning</i>	Ombud kan begära att särskilda anteckningar görs i protokollet.
<i>Streck i debatten</i>	Streck i debatten innebär att det inte längre går att begära ordet, och debatten avslutas efter att alla som redan står på talarlistan fått tala. Därefter går stämman till beslut.
<i>Talartid</i>	Så lång tid ombud får tala i plenum när hen begärt ordet. Talartiden fastställs och kan justeras av förbundsstämman.
<i>Tillstyrka</i>	Rekommendera bifall.
<i>Votering</i>	Omröstning.
<i>Yrkande</i>	Förslag till beslut från ombud på stämman i de frågor stämman ska behandla. Ett yrkande måste formuleras i en eller flera tydliga uppsatser.